

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՆՔԵՐ

ՄԱՔԵՆՈՑԱՑ ՎԱՆՔ

Մաքենոցաց Վանքը կը գտնուի Գեղարքունիք գաւառին մէջ, Սեւանայ լիճին հաւաքային ափին վրայ: Այդ անունով կոչւած է հաւանաբար այն պատճառով որ շատ մաքիներ կը պահուէին այնտեղ, եւ մենակեացները անոնց նիւթէն կը պատրաստէին իրենց զգեստները: Տաճարը շինուած է յաւուն Ս. Աստուածածինին.— Մմբատեանց, Գեղարքունի, 1895, էջ 570: Ազգ. Հանդէս, 1913, XXIV, էջ 54:

Մաքենոցաց Վանքի առաջնորդներէն յիշւած են երկոտասնեակ մը, որոնք են.

1.— Սողոմոն Վարդապետ, 726?-736?— Սա մասնակցած է Մանազկերտի Ժողովին (726), եւ ընդունած Վահան Գողթնացիի այցելութիւնը տառ տարի ետքը (736):

Իր ժամանակ Մաքենոցաց Ուխտը երկուքի կը բաժնուի, Սողոմոն կրօնաւորական դասի կիսուն հետ կ'երթայ կը բնակի Ձրեակ, Շիրակ գաւառին մէջ: Իրեն հետ էր նաեւ Գառնեցի Սողոմոնը, որ ապա կը դառնայ կաթողիկոս (791-2).— Յովհ. Կաթողիկոս, Պատմութիւն, Երուսաղէմ, 1867, էջ 141: Ազգապատում, էջ 911:

Սողոմոն Վարդապետ յորինած է Տօնական կողմած գիրքը (750).— Սիսական, էջ 66: Հայապատում, Մասն Ա., էջ 75:

Բաբան Պարսիկ բռնակալը 827 թուին կ'արէ ու կ'աւերէ Մաքենոցաց Վանքը.— Օրբէլեան, Մոսկուա, էջ 116: Սիսական, 68: Գեղարքունի, 574, 577:

Գանի մը տարի ետքը, 835-ին, Սահյ ըսպարապետ կը նորոգէ զայն.— Գեղք.— 574:

2.— Ստեփանոս Վարդապետ, 844.— Իր չրկներին Թէոդորոս անուն կրօնաւորի մը ձեռքէն տակ կը զարգանայ Մաշտոց եղիվարդեցի, որ ապա կը դառնայ կաթողիկոս (897-8).— Գեղք. 576, 578: Յիշտ. Ձեռագրաց, Թիւ 34:

Գրիգոր Սուփան, Սիւնեաց Տէրը (830?-851?), լինել կու տայ Ս. Աստուածածին եկեղեցին (851).— Յովհ. ԿԲՂ., Պատմութիւն, 146, 150: Օրբէլեան, 130: Գեղք. 570, 577-9:

Յովհաննէս Դ. Ովայեցի Կաթողիկոս կը վախճանի եւ կը թաղուի անդ 855 թուին.— Ազգապատում, Յօդ. 650:

Ներսէս Ծնորհապետ շ. 1170 թուին բերել կու տայ Մաքենոցաց Վանքի ժամասացութեան կանոնը եւ պակասները լրացնելով կը հրամայէ որ կիրարկուի ամէն տեղ.— Գեղք. 574: Յիշտ. Ձեռագրաց, էջ 414:

3.— Յովհաննէս Վարդապետ, 1275.— Գեղք. 576:

4.— Աթանաոս Եպիսկոպոս, 1285.— Նոյն, անդ:

5.— Գրիգոր Եպիսկոպոս, 1295.— Նոյն, անդ:

6.— Խաչատուր Եպիսկոպոս, 1304.— Գեղք. 396:

7.— Մելիքիսէ Եպիսկոպոս, 1502.— Գեղք. 576:

Ալեգասանոս Արեղայ 1524-ին կ'օրինակէ Աւետարան մը.— Բարխուտարեանց, Արցախ, էջ 281:

Մելիք Մելիքբէկեան (+ 1578), որդի Արտիի, նորոգած է Ս. Աստուածածին եկեղեցին.— Սիսական, էջ 69:

8.— Գրիգոր Վարդապետ, 1657.— Գեղք. 576:

9.— Սարգիս Վարդապետ, 1659-ին նորոգած է, 1552 թուին գրուած Աւետարան մը.— Միւրմէեան, Յուլյակ Ձեռ. Եւրոպայի Մասն. Հաւաքումներու, 1950, էջ 11-2:

10.— Խաչատուր Վրդ. Ջուլպայեցի, որդի Յակոբայ, 1666?-1670?— Վանքը նորոգած եւ պաշտօնացուցած է.— Գեղք. 549, 571, 576: Ազգ. Հանդէս, 1913, XXIV, էջ 56:

11.— Աւետիս Վարդապետ, որդի պր. Նիգարին, 1693.— Գեղք. 571, 576: Ազգ. Հանդէս, էջ 56:

12.— Յովհաննէս Վրդ. Նոր Բայապիտցի, 1875?-1878?— Նախապէս եղած է Նոր Բայապիտի քահանան, եւ ապա վեղար ստանալով դարձած է վանահայր Մաքենոցաց Վանքին, զոր ջանացած է նորոգել հետզհետէ.— Գեղք. 27, 575-7:

Ն. ԵՊՍ. ԾՈՒԱԿԱՆ,